



# Delphi Tekniği ile BİLSEM Öğretmenlerinin Gözünden Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanımlarının Olumlu ve Olumsuz Yönlerinin İncelenmesi



Ayşe Dilara KÖRPEOĞLU<sup>1\*</sup>, Onur AĞAOĞLU<sup>1</sup>

<sup>1</sup> Mamak Bilim ve Sanat Merkezi, Ankara, Türkiye

\* iklimaceylin@hotmail.com

Geliş Tarihi: 10.11.2018 Kabul Tarihi: 25.04.2019

**Özet:** Modern dünyamızın en etkin gücü olan internetin eğitim, eğlence, kültür ve sanat gibi hemen hemen her alanda vazgeçilmez bir unsur olduğu kesindir. Öyle ki internet sosyal hayatı şekillendiren en büyük güç kabul edilebilir. Teknolojiyi en hızlı benimseyip hayata geçiren gençler interneti de en yaygın kullanan kitledir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre 16-24 yaş arası bireyler bilgisayar ve internet kullanımında öndedir. Buna ek olarak %80,9'luk oran göz önüne alındığında yine sosyal medya için internet kullanıldığı net olarak söylenebilir. Sosyal medyanın günlük hayata büyük etkisi vardır. Hatta sosyal medya günlük hayatı şekillendirmektedir. Özellikle genç yaşta bireyler üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi, olumlu ve olumsuzlukların belirlenmesi sosyal medya ve internet kullanımının geleceği için oldukça önemlidir. Bu çalışmanın amacı; ülkemizdeki özel yetenekli öğrencilerin sosyal medya kullanımlarını incelemek, öğretmenlerin sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönlerini hakkında tutumlarını belirlemektir. Çalışmada yöntem olarak Delphi Tekniği kullanılmıştır. Delphi tekniği benzer durumlara ilişkin görüş farklılıklarının olduğu ortamlarda uzlaşma (consensus) sağlama aracı olarak kullanılır. Delphi tekniği kullanılarak bir problem durumuna farklı açılardan bakan bireylerin ve grupların yüz yüze gelmeden uzlaşmaları amaçlanmaktadır. Yapılan veri analizleri sonucu elde edilen bulgulara göre BİLSEM öğretmenleri, öğrencilerinin sosyal medyayı verimli bir şekilde kullandığını düşünmemektedir. Bunun dışında BİLSEM öğretmenleri sosyal medyanın; öğrencilerin organize olmalarına, etkinlik ve duyuruların kolayca yapılmasına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Elde edilen sonuçlar, alanda daha önce yapılmış çalışmalar ile benzerlik gösterirken, gelecekte konuyla ilgili yapılacak çalışmalara da ışık tutacaktır.

**Anahtar Sözcükler:** BİLSEM, sosyal medya, Delphi tekniği.

## Investigation of the Positive and Negative Aspects of Social Media Usage of Students in the Eyes of BİLSEM Teachers with Delphi Technique

**Abstract:** It is certain that the internet, which is the most effective power of our modern world, is an indispensable element in almost every field such as education, entertainment, culture and art. So, the Internet can be regarded as the greatest force that shapes social life. Young people who adopt and implement technology in the fastest way are the most common users of the Internet. According to Turkey Statistical Institute's Household Use of Information Technology survey results individuals aged 16 to 24 are ahead in the computer and Internet use. In addition, considering the 80,9% rate, it can be clearly stated that the Internet is used for social media. Social media has a great impact on daily life. Even social media shapes daily life. Especially the evaluation of the impact on young people, the determination of the positive and negative effects is very important for the future of social media and Internet use. The aim of this study is to examine the social media usage of special talented students in our country and to determine the attitudes of teachers about the positive and negative aspects of social media. Delphi Technique was used as the method in the study. Delphi technique is used as a consensus tool in situations where there are differences of opinion about similar situations. By using Delphi technique, it is aimed to reconcile individuals and groups who look at a problem situation from different perspectives without coming face to face. According to the findings obtained from the result of data analysis, BİLSEM teachers do not think that their students use social media efficiently. In addition, BİLSEM teachers stated that social media contributes to the organization of students and making activities and announcements easily. While the results obtained are similar to previous studies in the field, they will also shed light on future studies.

**Keywords:** BİLSEM, social media, Delphi technique.

## 1. GİRİŞ

İnternet modern dünyada insanlar ve ülkeler arasındaki tüm sınırları kaldırabilen etkin bir güçtür. Dünyanın neresinde olursa olsun erişim imkânı olduğu sürece her insana, olaylara ve bilgilere en kısa sürede ve en etkin biçimde ulaşmak internet ile mümkündür.

Teknolojinin en büyük yansıması olan internetin özellikle çabuk kavrayan ve gelişimi takip eden gençler tarafından daha çok kullanıldığı yapılan araştırmalarla tespit edilmiştir. 22 Ağustos 2013 tarihinde yayınlanmış, Türkiye İstatistik Kurumu Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçları, bilgisayar ve internet kullanımının en yaygın olduğu yaş grubu olarak 16-24 aralığını vermektedir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] 2013). Bu yaş aralığı "internet gençliği" olarak isimlendirilmektedir. Öyle ki bu gençlik; internet aracılığıyla iletişim kuran, oyun oynayan, internet gelişimine yön veren ve günlük hayatında internet aracılığıyla yarattığı sanal dünyayı yaşayan güçlü bir kitledir. Bu kitle interneti bir yaşam biçimi olacak kadar benimsemiş, onunla bütünleşmiştir.

İnternet kullanımını gerektiren birçok neden vardır. Bilgi paylaşımı, gelişmeleri takip etme isteği, kendini geliştirme isteği, yenilikleri takip etme çabası ve sosyal medya bunlardan birkaçıdır. Yine Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına göre internet kullanım amacının sosyal medyayı takip etme isteğine bağlı olması %80,9 olarak belirlenmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] 2015).

İnternet kullanım nedenleri araştırıldığında ortaya çıkan en büyük gerekçe sosyal medyadır. Dolayısıyla sosyal medyasız bir internet çok da talep görmeyecektir. Sosyal medya toplumu sarmış büyük bir ağ olarak ifade edilebilir. Başlarda internet gençliğinin ilgi gösterdiği sosyal medya artık her yaştan insanın vazgeçilmezleri arasındadır. Bu durum sosyal medyanın hayatımızı ne denli etkilediğini ve daha da çok etkileyeceğinin göstergesidir. Bu etki, her bireyde farklı beklenti ve ihtiyacı karşılamaktadır. Kimileri için sosyal medya sadece takip amaçlıdır. Bu tip bireyler izleyici rolündedir ve pasiftirler. Kimileri de sosyal medyayı aktif olarak kullanır. Bu tipler ise bir öncekilerin aksine sosyalleşmek, izlenmek, beğeni kazanmak, takdir edilmek ve popüler olmak isterler. Bazen de sosyal medyanın kullanım amacı kişinin ruh dünyasına göre değişiklik göstermektedir (Hazar 2011, 153). Sosyal medyanın kullanım amacı ne olursa olsun, arayanın birçok şeyi rahatlıkla, zahmetsizce bulabildiği, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer verdiği ihtiyaçlara cevap veren bir ortam haline gelmektedir (Atalay 2014, 1).

Sosyal medyanın insan hayatındaki rolünün

giderek büyümesi önemli bir konudur. Bu konunun araştırılmasında gençliğin neden böyle bir eğilimde olduğuna öncelik verilmesi gerekir. "İnternet gençliği" neden oluştu? sorusuna cevap aranmalıdır. Cevap olarak değişkenleri araştırmak gerekir. Bilindiği gibi gençler ergenlikten itibaren arayış sürecine girerler. Bu süreçte arayış; kişinin kendini, hayatı, dünyayı tanıma ve kavrama isteği olarak ifade edilebilir. Bu gelişim döneminde bireydeki en büyük güç tabulara, bazı kurallara ve alışkanlıklara karşı gösterilen direnç ve onları değiştirme çabasıdır. Başkalarına, özellikle de ailelerine, bağımlı oldukları ortamdan hem fiziksel hem de duygusal olarak kopma isteği bu dönemde başlar. Artık sosyal ilişkilerini kendileri belirleyip kendi kararlarını vermek isterler. Bir sonraki süreçte de tümüyle ekonomik yönden bağımsız olabilecekleri ana odaklanırlar. Birey bu dönemde yeteneklerini, sosyal konumunu, kişisel özelliklerini, kısaca kendisine ve dünyaya dair ne varsa keşfetmek ister. Bir yandan da bu keşfetme süreci içinde, mevcut konumunu ve değer yargılarını sorgulamayı sürdürür. Böyle bir ortamda sosyal medyayı kendisi için en büyük güç olarak görebilir (Yavuzer 2005, 17-18).

Ergenlik döneminde bir nevi kimlik bulma çabası içerisine girilmekte olduğu söylenebilir. Ergenler için ise internet ortamı bu çabanın verildiği yer olmaktadır (Atalay 2014, 17). Ayrıca ergenlerin sosyal medyayı kullanarak sosyalleştikleri, kimlik kazanmaya çalıştıkları, kendilerini ifade ettikleri görülmektedir. Gençlerin kimliklerini kazanma ve bu süreçte kendilerini ifade etme istekleri için uygun gördükleri en elverişli sahne sosyal medyadır. Sosyal medya onlara bu imkânı sunar.

Günlük hayatı etkileyen sosyal medyanın gençler üzerindeki etkisini belirlemek ve bu durumun olumlu olumsuz yönlerini belirlemek, sağlıklı bir toplum hayatı için gerekli müdahalelerde bulunmak oldukça önemlidir. Gerekli önlemlerin de etkin çözümler olabilmesi için kapsamlı incelemeler yapılması şarttır. Eğitim-öğretim çağındaki özel yetenekli çocukların sosyal medya kullanımını incelemek, benzer yaş grubundaki çocuklar ile ilgili genel değerlendirilme yapılmasına katkı sağlayacaktır.

Ülkemizde özel yetenekli öğrencilere eğitim veren BİLSEM öğretmenlerinin öğrencilerin sosyal medya kullanımına karşı değerlendirmeleri çalışmanın amacıdır. Bu amaç öğrencilerin sosyal medya kullanımları hakkında değerlendirmelerin yapılmasına katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, çalışmamızda;

1. Öğretmenlerin gözünden BİLSEM öğrencilerinin sosyal medya kullanımı nasıldır?

2. Öğretmenlerin gözünden BİLSEM öğrencileri için sosyal medyanın olumlu yönleri var mıdır? Var ise nelerdir?
3. Öğretmenler arasında, BİLSEM öğrencilerinin sosyal medya kullanımına yönelik görüş birliği var mıdır?

sorularının araştırılması amaçlanmıştır.

## 2. MATERYAL VE METOT

Ankara İlinde özel yetenekli öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında eğitim veren Bilim ve Sanat Merkezi sayısı beştir. Buna karşın, her kurumda görev yapan öğretmenlere, uygulanan yöntemden dolayı, anketin üç defa uygulanmasının ve bunun için tüm öğretmenlere ulaşılmasının zor olmasından dolayı çalışma, yazarın da eğitim aldığı, Mamak Bilim ve Sanat Merkezi öğretmenleri ve bu öğretmenlerin öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Ankete 13'ü kadın, 7'si erkek toplam 20 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin %25'i (5 öğretmen) 0-2 yıl, %45'i (9 öğretmen) 3-5 yıl, %15'i (3 öğretmen) 6-10 yıl ve %15'i (3 öğretmen) 10 yıl üzerinde BİLSEM'de görev yapmıştır.

Çalışmada Delphi tekniği kullanılmıştır. Bu teknik, adını kehanetlerde bulunan eski Yunanlı bir kâhinin yaşadığı Delphi şehriden almaktadır. Teknik özellikle eğitimin birçok alanında, tıp ve yönetim alanlarında, askeri alanlarda yaklaşık elli yıldır kullanılan etkin bir yöntemdir. İlk olarak askeri alanda değerlendirmeler yapılması için 1950'li yıllarda ABD'de RAND firmasında çalışan Olaf Helmer ve Norman Dalke isimli araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Benzer durumlar karşısında oluşan farklı görüşlerin uzlaştırılmasına odaklı olan teknik, farklı bakış açılarının zenginliğini ortaya koyması bakımından önemlidir. Farklı bakış açısından değerlendirme yapan bireylerin özellikle bir araya gelmeden uzlaştırılması amaçlanır.

Delphi tekniğinde odak konu hakkında uzmanlar veya hedef kitle temsilcileri yaklaşımlarını ve bakış açılarını sergilerler. Bu görüşlerin değerlendirilmesi, incelenmesi ve uzlaşma ortamının oluşturulması gibi aşamaları vardır. Problem tespiti, panel üyelerinin seçimi, probleme dair açık uçlu sorunun (ilk Delphi anketi) oluşturulması ve panel üyelerine gönderilmesi, cevaplar sonrasında ikinci anketin hazırlanması ve uygulanması, ikinci anketin analizi sonrasında üçüncünün hazırlanması ve uygulanması, üçüncü anketin analizi ve değerlendirilmesi, genel değerlendirilmenin yapılması ve uzlaşmanın sağlanması Delphi tekniğinin önemli aşamalarıdır.

Çalışmada araştırmacı tarafından uzman

öğretmenlere üç açık uçlu soru sorulmuştur. İlk iki açık uçlu soru sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz yönlerini belirlemeye yönelik iken üçüncü açık uçlu soru uzman öğretmenlerden bu konuyla ilgili öneriler almaya yönelik hazırlanmıştır. Öğretmenlerden gelen cevaplar neticesinde sosyal medyanın öğrenciler üzerindeki olumlu ve olumsuz yönlerini belirlemeye yönelik toplam 25 yeterlik maddesi belirlenmiştir. Birinci açık uçlu soru on yeterlik maddesinden, ikinci açık uçlu soru dokuz yeterlik maddesinden ve üçüncü açık uçlu soru altı yeterlik maddesinden oluşmaktadır.

**Çizelge 1.** Açık uçlu sorulardan oluşturulan yeterlik maddelerinin sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönlerine göre sınıflandırılması

Açık Uçlu Soru No	YETERLİK MADDESİ	
	Sosyal Medyanın Olumlu Yönleri	Sosyal Medyanın Olumsuz Yönleri
1	4-6-7-8	1-2-3-9
2	1-3-5-6	2-4-7-8-9

Çizelge 1'de, ilk iki açık uçlu soruyu oluşturan toplam 19 yeterlik maddesinin, öğrencilerde olumlu ve olumsuz davranışlar olarak nasıl sınıflandırıldığı gösterilmiştir. Bulgular, bu sınıflandırma temel alınarak hazırlanmıştır.

Çalışmanın evrenini özel yetenekli çocuklara eğitim veren öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem olarak Mamak Bilim ve Sanat Merkezi öğretmenleri belirlenmiştir. Öğretmenler, uzman görüşleri ile eğitim verdikleri öğrencilerinin sosyal medyadan nasıl etkilendiklerini ifade etmişlerdir.

Delphi tekniği ile elde edilen üç anket çalışması Microsoft Office Excel Programında analiz edilerek frekans ve yüzdeliklere ulaşılmıştır.

## 3. BULGULAR

Çalışmada elde edilen bulgular, uzman öğretmenlerin demografik özellikleri ve yeterlik maddelerine verdikleri cevapların istatistiki bilgilerinden oluşmaktadır. Her bir bulgu, farklı çizelgeler ile açıklanmıştır.

**Çizelge 2.** Ankete Katılan Uzman Öğretmenlerin Günlük Sosyal Medya Kullanım Süreleri

	GÜNLÜK SOSYAL MEDYA KULLANIM SÜRELERİ			
	1-2 Saat	3-4 Saat	6 Saat ve Üzeri	Toplam
n	17	2	1	20
%	85	10	5	100

Çizelge 2 incelendiğinde, ankete katılan öğretmenlerin 17'sinin (%85) günde 1-2 saat, 2'sinin (%10) günde 3-4 saat ve 1'inin (%5) günde 6 saat ve üzerinde sosyal medya kullandığı görülmektedir.

**Çizelge 3.** Ankete Katılan Uzman Öğretmenlerin Görüş Birliği Düzeyleri (Genişlik=R)

	GÖRÜŞ BİRLİĞİ DÜZEYLERİ (GENİŞLİK=R)	
	2. Anket	3. Anket
Soru 1	2.5	2
Soru 2	2	1.6
Soru 3	1.6	1.5
Genel Genişlik	2.12	1.76

Çizelge 3'te görüldüğü gibi, ankete katılan uzman öğretmenler her üç açık uçlu soru ve bu açık uçlu sorulardan oluşan 25 yeterlik maddesinde görüş birliği içerisindedir. Genişlikte bir azalma olduysa uzlaşma yönünde bir hareketten söz edilebilir (Şahin 2001, 219). Genel genişlik düzeyi incelendiğinde, 2. anketteki genişlik seviyesinin 3. ankette azaldığı, aynı zamanda bu durumun tüm açık uçlu sorularda da tekrarladığı görülmektedir.

**Çizelge 4.** Ankete Katılan Uzman Öğretmenlerin Sosyal Medyanın Öğrenciler Üzerindeki Olumlu Yönleri Üzerinde Görüş Birliği Düzeyleri (Genişlik=R)

	SOSYAL MEDYANIN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ OLUMLU YÖNLERİ ÜZERİNDE GÖRÜŞ BİRLİĞİ DÜZEYLERİ (GENİŞLİK=R)	
	2. Anket	3. Anket
Genel Genişlik	1.87	1.62

Çizelge 4, ankete katılan uzman öğretmenlerin, "öğrencilerin doğru kullanması sonucu sosyal medyadan olumlu etkilenecekleri" yönünde görüş birliğinde olduğunu göstermektedir. Uzman öğretmenlerin belirtilen yeterlik maddeleri için 2. anketteki genişlik düzeyleri 3. ankette azalmıştır. Bu da konuyla ilgili görüş birliğinin arttığını gösterir.

**Çizelge 5.** Ankete Katılan Uzman Öğretmenlerin Sosyal Medyanın Öğrenciler Üzerindeki Olumsuz Yönleri Üzerinde Görüş Birliği Düzeyleri (Genişlik=R)

	SOSYAL MEDYANIN ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ YÖNLERİ ÜZERİNDE GÖRÜŞ BİRLİĞİ DÜZEYLERİ (GENİŞLİK=R)	
	2. Anket	3. Anket
Genel Genişlik	2.6	2

Çizelge 5, ankete katılan uzman öğretmenlerin, "öğrencilerin yanlış kullanması sonucu sosyal medyadan olumsuz etkilenecekleri" yönünde görüş birliğinde olduğunu göstermektedir. Şekilden de anlaşılacağı gibi, uzman öğretmenlerin belirtilen yeterlik maddeleri için 2. anketteki genişlik düzeyleri 3. ankette azalmıştır. Bu da konuyla ilgili görüş birliğinin arttığını gösterir.

Çizelge 3'te de görüldüğü üzere, 3. açık uçlu soruya verilen cevaplardan uzman öğretmenlerin görüş birliğinde olduğu sonucuna ulaşılır. Buna

paralel olarak aşağıda, "Sosyal medyanın etkin kullanımını sağlamak için önerileriniz nelerdir?" şeklinde ankette sorulan 3. açık uçlu soruya uzman öğretmenlerin verdiği cevapların medyanlarını içeren çizelge yer almaktadır.

**Çizelge 6.** Anketteki 3. açık uçlu soruya uzman öğretmenlerin verdiği cevapların medyanları

Yeterlik Maddesi	2. Anket Medyanı	3. Anket Medyanı
1	7	7
2	7	7
3	7	7
4	5.5	6
5	7	7
6	6	6

Çizelge 6'da elde edilen bulgulara göre, uzman öğretmenler öneriler kısmındaki düşünceleri ile görüş birliği içerisinde olduklarını göstermişlerdir.

#### 4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Sosyal medya internet ortamında en önemli ve en hızlı gelişen ortamlardan birisi olarak kullanılmaktadır. Özellikle sosyal medya kullanımının gençler arasında etkin bir şekilde kullanıldığı belirtilmektedir (Lenhart 2013). Bu çalışmada gençlerin sosyal medya kullanımlarına öğretmenlerin gözünden bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

BİLSEM öğretmenleri öğrencilerinin, sosyal medyayı verimli bir şekilde kullandığını düşünmemektedir. Bununla birlikte sosyal medya kullanımında öğrencilerin etik olmayan paylaşımlarda bulunduğu düşünülmektedir. Erol ve Hassan (2014, 806-807) çalışmalarında "Gençlerin sosyal medyanın ne olduğunu tam kavrayamadıkları, verimli bir şekilde kullanamadıkları" sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, çalışmadaki sonuç ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca Kırık (2012) çalışmasında, "Sanal dünyanın ortaya çıkmasıyla birlikte yabancı kökenli sözcükler adeta dili esir almış ve gençler bu sözcükleri yaygın biçimde kullanmaya başlamıştır. Sosyal medyanın etkisini güçlendirmesi ve internete erişimi sağlayan cihazların Türkçe karakter (ğ,ç,ş,ü,ö) desteği bulundurmaması kimi zaman büyük anlam kaymalarına neden olabilmektedir. Büyük küçük harf hassasiyetinin kullanım esnasında göz önüne alınmadığı sosyal medyada gençlerin kullandığı dil aslından çok farklıdır. Bu farklılık, içerisinde etik olmayan ifadelerin kullanımına; küfür, şiddet gibi olumsuz birçok ifadenin söylemine yol açmaktadır" ifadelerine yer vermiştir. Bu ifadeler, çalışmada elde edilen sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

Çalışmada elde edilen bir diğer sonuca göre sosyal medya, etkinlik ve programların duyurulması için iyi bir araç olarak kullanılabilir. Bununla birlikte sosyal medya, öğrencilerin kolayca organize olmasına katkı sağlamakta ve sosyal sorumluluk projelerinin yaygınlaştırılmasına destek olmaktadır. Sağbaşı ve Ballı (2016, 159-161), "Sosyal medyanın olumlu yanları; sosyalleşme ve iletişim, geliştirilmiş öğrenme fırsatı, içerik oluşturma ve geliştirme, sağlık bilgilerine ulaşma, takım oyunları ve işbirliği, farklı fikirleri keşfetme ve öğrenme teknolojik becerileri artırmadır" şeklinde belirtmişlerdir. Buna göre, yapılan çalışmada elde edilen sonuçlar ile Sağbaşı ve Ballı (2016)'nin çalışmasında ifade edilenler arasında benzerlikler vardır.

Son olarak çalışmada, "Öğretmenlerin, BİLSEM öğrencilerinin sosyal medya kullanımıyla ilgili görüş birliğinde olduğu" sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal medyanın insanlar arasında gün geçtikçe daha fazla kullanıldığı düşünüldüğünde konuyla ilgili olumsuzlukların da artacağı düşünülebilir.

Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin sosyal medyayı verimli kullanımlarına yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Sosyal medyanın etkin kullanımını sağlamak için yalnızca iletişim aracı olmaktan çıkarılması, öğrencilerin, sosyal medyanın kendi yaşantısına uygun ve işlevsel yönlerini bulmaları sağlanabilir. Ayrıca, öğrencilerin yaptıkları çalışmalarını sosyal mecralara taşıyıp verimlilik ve yaygınlaştırma çalışmaları desteklenebilir.

Tüm bu önerilere ek olarak, öğretmenlerin, sosyal medyanın etkin kullanımı ile ilgili öğrencilerine öğüt vermenin ötesinde davranışları ile örnek olması daha faydalı olabilir. Son olarak, okullarda sosyal medyanın kullanımı ile ilgili seminerler, konferanslar düzenlenebilir ve velilerin sosyal medya kullanımı ile bilinçlendirilmeleri sağlanabilir. Bu konuda yapılacak eğitimler sayesinde hem okullarda öğretmenler hem de evde ebeveynler örnek davranışlar ile öğrencileri daha verimli sosyal medya kullanmaya yönlendirebilir.

## KAYNAKLAR

Atalay, R. (2014). "Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumları İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişki (Bahçelievler İlçesi Örneği)". Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul-Türkiye.

Erol, G., Hassan, A. (2014). "Gençlerin Sosyal Medya Kullanımı ve Sosyal Medya Kullanımının Tatil Tercihlerine Etkisi". Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 7(31): 804-812.

Hazar, M. (2011). "Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması". İletişim ve Kuram Dergisi, 32: 151-176.

Kırık, A. M. (2012). "Sosyal Medyada Gençlerin Dil Kullanımı ve Yozlaşma Problemi". Sözel Bildiri, Uluslararası Dil ve İletişim Sempozyumu: 10-13.

Lenhart, A. (2013). Young Adults, Mobile Phones And Social Media: Technology And The Transition To Adulthood, Health, Safety&Well-Being of Young Adults Symposium, May 7. <http://pewinternet.org/Presentations/2013/May/Young-Adults-Mobile-Phones-and-Social-Media.aspx>. Son Erişim Tarihi: 16.12.2018.

Sağbaşı, E. A., Ballı, S. (2016). "Sosyal Medya ve Gençler Üzerindeki Etkileri". Sözel Bildiri, Uluslararası Gençlik Araştırmaları Kongresi, 27-31 Mayıs 2016. Muğla-Türkiye.

Şahin, A. E. (2001). "Eğitim Araştırmalarında Delphi Tekniği ve Kullanımı". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (20): 215-220.

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2013). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13569>. Son Erişim Tarihi: 26.02.2018.

Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK] (2015). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18660>. Son Erişim Tarihi: 26.02.2018.

Yavuzer, H. (2005). Gençleri Anlamak Ana-Babaların En Çok Sorduğu Sorular ve Cevaplarıyla: Remzi Kitabevi. Antalya-Türkiye.